

กระบวนการรบของพระเจ้าวราในการแสดงโขน

นายไพโรจน์ ทองคำสุก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทยศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN : 974-632-025-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16450317

KEON MONKEY WAR DANCE

Mr. Pairoj Thongkumsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Dance

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN : 974-632-025-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการรบของพญาวานรในการแสดงโขน
โดย นายไพโรจน์ ทองคำสุก
ภาควิชา นาฏยศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อึ้งสุววรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์จรรยาพร แสงวิเชียร)

.....
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

.....
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว)

.....
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรสนอง วงศ์สิงห์ทอง)

.....
.....กรรมการ
(อาจารย์ไพฑูรย์ เข้มแข็ง)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ไพโรจน์ ทองคำสุก : กระบวนการรบของพญาวานรในการแสดงโขน (KHON MONKEY WAR DANCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 393 หน้า.
ISBN 974-632-025-4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษากระบวนการรบของพญาวานรในการแสดงโขน พญาวานรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการรบคือ สุครีพ หนุมาน และองคต โดยใช้กระบวนการศึกษาถึง ขั้นตอนในการฝึกหัดโขนตัวลิง และ กระบวนท่ารบของพญาวานรว่ามีคุณลักษณะอย่างไร แล้วนำข้อมูลนั้น มาศึกษาวิเคราะห์ว่า กระบวนการฝึกหัดโขนตัวลิงมีขั้นตอนอย่างไร และกระบวนท่ารบของพญาวานรทั้ง 3 ตัว รวมถึงพญายักษ์ที่พญาวานร เข้ารบด้วย

ผลจากการศึกษาวิจัยได้ข้อสรุปว่า การฝึกหัดโขนตัวลิง ต้องฝึกหัด เบื้องต้นและฝึกแม่ท่าลิงก่อน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงท่าทางของลิงในการแสดงโขนได้อย่างถูกต้อง และเป็นแบบแผนเดียวกัน

ส่วนกระบวนท่ารบนั้น เมื่อศึกษาพบว่าท่ารำและขั้นตอนการออกรบมีความคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะการท่ารบ การเตรียมตัวรบ และการเข้ารบ ท่าหลัก 4 ท่า อาจมีความแตกต่างกันตรง ท่าที่ 4 ซึ่งจะมีกระบวนท่าที่พลิกแพลงออกไปตามสถานการณ์ของเนื้อเรื่อง กระบวนท่าการ เข้ารบกัน มีลักษณะที่จัดไว้อย่างมีระบบและเป็นไปในรูปแบบเดียวคือ ทำท่ามัดมือ เข้ารบ ทำท่าจับ ทำท่ามัด มือต้ออก และทำขึ้นลอย กระบวนท่ารบนี้ส่วนใหญ่จะ เน้นความแข็งแรงและความคล่องแคล่วว่องไว เพื่อให้ เหมาะสมกับบทบาทในความเป็นลิงอีกด้วย

กระบวนการรบของพญาวานรในการแสดงโขน เป็นกระบวนท่าที่ต้องปฏิบัติร่วมกับพญายักษ์ ดังนั้น น่าจะมีการศึกษากระบวนการรบของพญายักษ์ในการแสดงโขน เพื่อใช้ เป็นตำราในการศึกษา ควบคู่กัน

ภาควิชา นาฏยศิลป์
สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C680020 : MAJOR THAI DANCE

KEY WORD: KHON/MONKEY IN KHON/WAR DANCE

PAIROJ THONGKUMSUK: KHON MONKEY WAR DANCE. THESIS ADVISOR: ASSO.
PROF. SURAPONE VIRULRAK, Ph.D., 393 PP. ISBN 974-632-025-4

This thesis aims to study the Phya Wanon, monkey warriors' war dance patterns in the Khon performance. Three monkey warriors who held very important roles in the war dance were Sukreep, Hanuman, and Ongkot. The basic sequence of training, their characteristics, and their stylistic fighting patterns were studied and analysed to find out the process of training Khon monkey and the fighting dance patterns of the three main warriors. This included the demons who were their counterparts.

The findings of this research could be summed up as the followings the training of Khon monkeys should begin with the preliminary steps and gestures so as to enable the learners to dance correctly as monkey in the Khon performance and to be adhere to the standard patterns.

As far as the war dance patterns were concerned, it was found that their dance gestures were similar, especially the challenging, the preparation, and the four principal fighting patterns. The difference may be found in the fourth fighting pattern which would be diversified according to the situation of the plot. The war dance gestures were systematically arranged according to a typical pattern Pad, first engagement and Jab, second engagement and withdraw for recharging, and Khuen Loi, mounting on one's adversary. Most of these war dance gestures emphasized the monkey lords' strength and agility.

The Khon monkey warriors' war dance patterns consisted of the dance gestures which had to harmonize with those of the ogre lords. Therefore, orgres' war dances should be studied in order to serve as an inter-related text.

ภาควิชา.....นาฏยศิลป์.....

สาขาวิชา.....นาฏยศิลป์ไทย.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำตลอดจนให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงร่างวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณท่านคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ อาจารย์จรรยา นงแสงวิเชียร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง และอาจารย์ไพฑูริย์ เข้มแข็ง ร่วมกันนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว ที่กรุณาให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์หลายท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ อาจารย์กรี วรรณะริน อาจารย์หยัด ช่างทอง อาจารย์ประเมษฐ์ บุญยะชัย อาจารย์สมศักดิ์ ทัดดี อาจารย์ณเรศ วรรณะริน อาจารย์จิตตพร สติยชาติ และอาจารย์นิติสุขประเสริฐ

อนึ่ง ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ได้รับความสะดวกอย่างยิ่งในการติดต่อ ค้นคว้า หนังสือและเอกสารต่าง ๆ จากหอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านมา ณ ที่นี้

และสุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมศรี ปทุมสูตร อาจารย์ณฤมลสุนทรานู คุณสมสนธิ ทรรทรานนท์ และคุณวรรณภา ดาวรัชยอนันต์ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณอีกหลายท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณ และขอบคุณทุก ๆ ท่านมา ณ โอกาสนี้

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	- ขอบเขตการวิจัย.....	4
	- วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
	- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
	- คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2	ทฤษฎี.....	8
	- กำเนิดและบทบาทของสุক্রีฬ.....	9
	- กำเนิดและบทบาทของหนฺมาน.....	15
	- กำเนิดและบทบาทขององคต.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 การฝึกหัดโขนลิงเบื้องต้น.....	40
- การคัดเลือกผู้ที่จะฝึกหัดโขนเป็นตัวลิง.....	43
- การคัดเลือกญวณวณร.....	43
- การคำนับครู.....	46
- การไหว้ครู.....	47
- การฝึกหัดโขนลิงเบื้องต้น.....	49
4 การฝึกหัดแม่ท่าโขนลิง.....	63
- การฝึกหัดแม่ท่าลิงครึ่งท่าแรก.....	65
- การฝึกหัดแม่ท่าลิงครึ่งท่าหลัง.....	78
- การจับและการแก้ไขท่าทาง.....	103
- การฝึกปฏิบัติทริษาอาการทั่วไปของตัวลิง.....	106
5 หลักการในการบันทึกท่ากระบวนการรบ.....	130
- นาฏยศัพท์ที่ใช้ในกระบวนท่าการรบ.....	132
- ทิศทางการเคลื่อนไหวของท่ารบ.....	134
6 ความสัมพันธ์ระหว่างบทรามเกียรติ์กับการกำหนดท่ารบของญวณวณร..	150
- ลักษณะบทรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1.....	150
: บทรามเกียรติ์การรบระหว่างญวณวณรกับญวณยักษ์.....	152
: บทรามเกียรติ์การรบระหว่างญวณวณรกับญวณวณร.....	174

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- ลักษณะบทรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2.....	177
: บทรามเกียรติ์การรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์.....	181
: บทรามเกียรติ์การรบระหว่างพญาวานรกับพญาวานร.....	198
7 กระบวนการรบทำหลักของพญาวานร.....	202
- ขั้นตอนในการรบ.....	202
- การรบทำหลัก.....	220
: การรบทำหลักระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์.....	222
: การรบทำหลักระหว่างพญาวานรกับพญาวานร.....	245
- การรบขึ้นลอย.....	252
8 กระบวนการรบทำพิเศษเฉพาะตอน.....	273
- ทำรบพิเศษเฉพาะตอนระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์.....	273
- ทำรบพิเศษเฉพาะตอนระหว่างพญาวานรกับพญาวานร.....	308
9 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	320
รายการอ้างอิง.....	331
ภาคผนวก.....	335
ภาคผนวก ก ผู้แสดงเป็นพญาวานรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....	336
ภาคผนวก ข ขั้นตอนการฝึกหัดแม่ท่าโขงลิง.....	353
ภาคผนวก ค ภาพทำนั่ง แม่ท่าโขงลิง 7 ท่า.....	362

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง เครื่องแต่งกายของพญาวานร ทั้ง 3 ตัว.....	369
ภาคผนวก จ อาวุธของพญาวานรและพญายักษ์ที่ใช้ในการรบ....	372
ภาคผนวก ฉ กระบวนท่าการรบในบทขับร้อง และเพลงหน้าพาทย์.....	380
ภาคผนวก ช ตารางตำแหน่งการนั่งเข้าเฝ้าแบบต่าง ๆ.....	387
ภาคผนวก ซ ประมวลภาพเบื้องหลังการบันทึกภาพและ ถ่ายวีดิทัศน์.....	390
ประวัติผู้เขียน.....	393

สารบัญตาราง

หน้า

1.	ตารางแสดงหลักสูตรเนื้อหาการเรียนการสอนนาฏศิลป์โบราณ.....	41
2.	ตารางแสดงการเปรียบเทียบเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกตัวนัฏวาท ลึงยอคและลึงโล้น.....	44
3.	ตารางแสดงท่าการตบเข้า.....	50
4.	ตารางแสดงท่าการทอระยเอว.....	51
5.	ตารางแสดงท่าการเดินเส้า.....	52
6.	ตารางแสดงท่าการถีบเหลี่ยม.....	55
7.	ตารางแสดงท่าการฉีกขา.....	56
8.	ตารางแสดงท่าหกดะเมน.....	57
9.	ตารางแสดงท่าการเบ็ดเตล็ดในการฝึกหัดเบื้องต้น.....	59
10.	ตารางแสดงการฝึกหัดแม่ท่าลึงครั้งแรก.....	65
11.	ตารางแสดงการฝึกหัดแม่ท่าลึงครั้งท่าหลัง.....	78
12.	ตารางแสดงการแบ่งแยกนาฏยศัพท์ ตามสรีระ.....	133
13.	ตารางแสดงทิศทางการเคลื่อนไหวบนเวที.....	134
14.	ตารางอธิบายนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับใบหน้า ลำคอและไหล่.....	135
15.	ตารางอธิบายนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับนิ้วมือ ข้อมือ แขน และข้อศอก.....	137
16.	ตารางอธิบายนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับลำตัว เอว สะโพก หัวเข่า ข้อมือและเท้า.....	143
17.	ตารางอธิบายนาฏยศัพท์ที่เป็นท่าเฉพาะ.....	146
18.	ตารางแสดงกระบวนการราระหว่างสุครีพกับทศกัณฐ์ (บทพระราชนิพนธ์ ร.1).....	153
19.	ตารางแสดงกระบวนการราระหว่างหนุมานกับขรลักษ์ลับ (บทพระราชนิพนธ์ ร.1).....	158

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

20.	ตารางแสดงกระบวนการระหว่างองค์กับยักษ์ปักหลั่น (บทพระราชนิพนธ์ ร.1).....	162
21.	ตารางแสดงกระบวนการระหว่างสุครีพกับทศกัณฐ์ (บทพระราชนิพนธ์ ร.2).....	182
22.	ตารางแสดงกระบวนการระหว่างหนุมาน กับ อินทรชิต (บทพระราชนิพนธ์ ร.2).....	186
23.	ตารางแสดงการปฏิบัติทำได้ตอบในการรบ.....	203
24.	ตารางแสดงการรบทำหลักของพญาวานรกับพญายักษ์ ทำที่ 1.....	222
25.	ตารางแสดงการรบทำหลักของพญาวานรกับพญายักษ์ ทำที่ 2.....	226
26.	ตารางแสดงการรบทำหลักของพญาวานรกับพญายักษ์ ทำที่ 3.....	232
27.	ตารางแสดงการรบทำหลักของพญาวานรกับพญายักษ์ ทำที่ 4.....	235
28.	ตารางแสดงสัญลักษณ์การเคาะไม้เพลงเสมอ.....	355
29.	ตารางแสดงสัญลักษณ์การเคาะไม้เพลงตระนินิต.....	357
30.	ตารางแสดงการรบในบทขับร้องระหว่างหนุมานกับกุมภกรรณ.....	382
31.	ตารางแสดงตำแหน่งการนั่งเข้าเฝ้าแบบโขนฉาก.....	387
32.	ตารางแสดงตำแหน่งการนั่งเข้าเฝ้าแบบโขนหน้าจอ.....	388
33.	ตารางแสดงตำแหน่งการนั่งเข้าเฝ้ากลางสนามรบ.....	389

สารบัญภาพ

หน้า

1. ภาพแสดงท่าการคลาน.....	107
2. ภาพแสดงท่าการเดินขึ้นเตี้ย.....	108
3. ภาพแสดงท่าการเดินในท่าเดิน ขั้นที่ 1.....	109
4. ภาพแสดงท่าการเดินในท่าเดิน ขั้นที่ 2.....	110
5. ภาพแสดงท่าการยืนในท่าห้อยมือเดียว.....	111
6. ภาพแสดงท่าการยืนในท่าห้อยสองมือ.....	112
7. ภาพแสดงท่านั่งพับเพียบ.....	113
8. ภาพแสดงท่านั่งทับส้นเท้า.....	115
9. ภาพแสดงท่านั่งไขว้เท้า.....	116
10. ภาพแสดงท่านั่งตั้งเข่าขวาและซ้าย.....	117
11. ภาพแสดงท่าเกาหัว.....	118
12. ภาพแสดงท่าเกาคาง.....	119
13. ภาพแสดงท่าเกาหัวไหล่.....	120
14. ภาพแสดงท่าเกาข้อศอก.....	121
15. ภาพแสดงท่าเกาข้อมือ.....	122
16. ภาพแสดงท่าเกาลิ้นข้าง.....	123
17. ภาพแสดงท่าเกาหัวเข่า.....	124
18. ภาพแสดงท่าเกาหน้าแข้ง.....	125
19. ภาพแสดงท่ามือลิง (วงลิง).....	127
20. ภาพแสดงท่ามือเข้าอกมือเดียวและ 2 มือ.....	128
21. ภาพแสดงท่ามอง.....	204
22. ภาพแสดงท่าไม้กล้วย (1).....	205
23. ภาพแสดงท่าไม้กล้วย (2).....	205

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

24.	ภาพแสดงท่าตบมือ.....	207
25.	ภาพแสดงท่ากำมือเรียก (1).....	208
26.	ภาพแสดงท่ากำมือเรียก (2).....	209
27.	ภาพแสดงท่าตัวเรา.....	210
28.	ภาพแสดงท่าฆ่า.....	211
29.	ภาพแสดงท่าเจ้า.....	212
30.	ภาพแสดงท่าตาย.....	213
31.	ภาพแสดงท่าการนั่งผ้า (1).....	214
32.	ภาพแสดงท่าการนั่งผ้า (2).....	215
33.	ภาพแสดงท่าเงื้อ.....	216
34.	ภาพแสดงท่าหย่องซ้าย (ต่อจากท่าเงื้อ).....	217
35.	ภาพแสดงท่าขยับท่ารบ.....	218
36.	ภาพแสดงท่าหัวเราะ.....	219
37-46.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 1 ระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์.....	225
47-49.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 2 ระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์.....	231
50.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 3 ระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์.....	234
51-56.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 4 ระหว่างพญาวานรกับเสนาอักษ.....	237
57.	ภาพแสดงการรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์ที่ถือศรเป็นอาวุธ (1).....	239
58.	ภาพแสดงการรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์ที่ถือศรเป็นอาวุธ (2).....	240
59.	ภาพแสดงการรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์ที่ถือกระบองเป็นอาวุธ (1).....	241
60.	ภาพแสดงการรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์ที่ถือกระบองเป็นอาวุธ (2).....	242
61.	ภาพแสดงการรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์ที่ถือหอกเป็นอาวุธ (1).....	243
62.	ภาพแสดงการรบระหว่างพญาวานรกับพญายักษ์ที่ถือหอกเป็นอาวุธ (2).....	244

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

63-74.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 1 ระหว่างพญาวานรกับพญาวานร.....	246
75-77.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 2 ระหว่างพญาวานรกับพญาวานร.....	250
78.	ภาพแสดงการรบท่าหลักท่าที่ 3 ระหว่างพญาวานรกับพญาวานร.....	251
79.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอยสูง ท่าที่ 1.....	262
80.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอยสูง ท่าที่ 2.....	263
81.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอยหลัง ท่าที่ 1 (พระรามบนลอยหลังหนุมาน).....	264
82.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอยหลัง ท่าที่ 2 (พระลักษมณ์บนลอยหลังองคต).....	265
83.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอย ท่าที่ 1 (ระหว่างหนุมานกับทศกัณฐ์).....	266
84.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอย ท่าที่ 2 (ระหว่างหนุมานกับทศกัณฐ์).....	267
85.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอย ท่ามัจฉานุ (ระหว่างหนุมานกับมัจฉานุ).....	268
86.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอย ท่าไขว้เท้าพาดคอ(ระหว่างหนุมานกับวิรุณจำบัง).....	269
87.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอย ท่าลอยบ่า (ระหว่างหนุมานกับทศกัณฐ์).....	270
88.	ภาพแสดงท่าการรบบนลอย ท่าลอยหลัง (ระหว่างหนุมานกับบรรลัยกัลป์).....	271
89.	ภาพแสดงท่าหนุมานคั่นฟอง (1).....	274
90.	ภาพแสดงท่าหนุมานคั่นฟอง (2).....	275
91.	ภาพแสดงท่าหนุมานคั่นฟอง (3).....	275
92.	ภาพแสดงท่าหนุมานทั้งฟองไล่หน้าวิรุณจำบัง.....	276
93.	ภาพแสดงท่าหนุมานถกวิรุณจำบังถีบ.....	277
94.	ภาพแสดงท่าทั้งสองฝ่ายเข้าประจัญหน้ากัน.....	278
95.	ภาพแสดงท่าบัดอาวุธทางขวา.....	279
96.	ภาพแสดงท่าบัดอาวุธทางซ้าย.....	280
97.	ภาพแสดงท่าดึงกระบองยักษ์ หย่องขวา.....	281
98.	ภาพแสดงท่าดึงกระบองยักษ์ หย่องซ้าย.....	282

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

99.	ภาพแสดงท่าตั้งกระบองยักซ์ หย่องขวา.....	283
100.	ภาพแสดงท่าเยาะเย้ยวิญจำบัง (ทิศ 1).....	284
101.	ภาพแสดงท่าเงี้ยว (ทิศ 1).....	285
102.	ภาพแสดงท่าตี (ทิศ 1).....	286
103.	ภาพแสดงท่าเยาะเย้ยวิญจำบัง (ทิศ 3).....	287
104.	ภาพแสดงท่าเงี้ยว (ทิศ 3).....	288
105.	ภาพแสดงท่าตี (ทิศ 3).....	289
106.	ภาพแสดงท่าหมุนเตรียมสาดทรายไล่บรรลัยกัลป์.....	291
107.	ภาพแสดงท่าหมุนเตรียมสาดทรายโดยบรรลัยกัลป์รู้ตัวแล้วชี้หน้า.....	292
108.	ภาพแสดงท่าหมุนสาดทรายไล่บรรลัยกัลป์.....	293
109.	ภาพแสดงท่าหมุนเงี้ยวหันหัวบรรลัยกัลป์.....	294
110-121.	ภาพแสดงการรบระหว่างสุครีพ หนุมาน องคตกับกุมภกรรณ (ตอนสุครีพตอนต้นรัง).....	301
122-134.	ภาพแสดงกระบวนท่าการตีลอด.....	304
135.	ภาพแสดงท่าเงี้ยวอาวุธ (1) ระหว่างสุครีพกับพาลี.....	309
136.	ภาพแสดงท่าแทงอาวุธ (2) ระหว่างสุครีพกับพาลี.....	309
137.	ภาพแสดงท่าเงี้ยวอาวุธ (1) ระหว่างหนุมานกับนิลนัท.....	310
138.	ภาพแสดงท่าแทง (1) ระหว่างหนุมานกับนิลนัท.....	311
139.	ภาพแสดงท่าเงี้ยวอาวุธ (2) ระหว่างหนุมานกับนิลนัท.....	312
140.	ภาพแสดงท่าแทง (2) ระหว่างหนุมานกับนิลนัท.....	313
141.	ภาพแสดงท่าลอยมีจลานุ ระหว่างหนุมานกับมีจลานุ.....	314
142.	ภาพแสดงท่ามีจลานุที่หลังหนุมาน.....	315
143.	ภาพแสดงท่าหมุนเขกหัวมีจลานุ.....	316

สารนิพนธ์ภาพ (ต่อ)

หน้า

144.	ภาพแสดงท่ามัจฉานั่งร้องไห้.....	317
145.	ภาพแสดงท่าหุมนานปลอมมัจฉานุ.....	318
146.	ภาพครุฑรี วรศรินทร์.....	339
147-153.	ภาพแสดงท่าหนึ่ง แม่ท่าโขงลิง 7 ท่า.....	362
154-156.	ภาพเครื่องแต่งกายหุมนาน สคู่รีฟ และองคต.....	369
157.	ภาพแสดงตำแหน่งของเครื่องแต่งกายตัวลิง.....	371
158.	ภาพพระขรรค์อาวุธของพญาวานร.....	374
159.	ภาพตรีอาวุธของหุมนาน.....	375
160.	ภาพศรอาวุธของพญายักษ์.....	376
161.	ภาพกระบองอาวุธของพญายักษ์.....	377
162.	ภาพหอกอาวุธของพญายักษ์.....	378
163.	ภาพแสดงการจับอาวุธของพญาวานร.....	379
164-175.	ประมวลภาพเบื้องหลังการบันทึกภาพและถ่ายวีดิทัศน์.....	390